

Expertwerkvorm: de vroege middeleeuwen 500 – 1000

Inleiding

De historische periode ‘vroege middeleeuwen’ behandelen we in tijdvak 3: de tijd van monniken en ridders (500 – 1000). In de naam van het tijdvak komen de twee machtigste standen uit die tijd terug: de geestelijkheid en de adel. Maar is dat wel volledig? Er lijkt vergeten te worden dat 90 procent van de bevolking werkzaam was in de landbouw. 'Monniken en ridders' zijn daarnaast alleen mannen. Nonnen en jonkvrouwen zijn altijd alleen vrouwen als het om kloosterbewoners en de adel gaat. Dan laten we de boerinnen zelfs nog buiten beschouwing. Door alleen te spreken in mannelijke termen wordt 50 procent van de bevolking buiten beschouwing gelaten.

Zoals je misschien in de lessen hebt gemerkt, hebben we het steeds over groepen mensen, ‘adel’, ‘boeren’, enzovoort. Maar wie zijn dat precies? Wie zijn de mensen uit de vroege middeleeuwen? En in hoeverre kunnen we echt wat van hun te weten komen?

Leerdoelen

- Jullie kunnen uitleggen dat ‘de tijd van monniken en ridders’ geen volledige omschrijving is van de vroege middeleeuwen.
- Jullie kunnen uitleggen waarom het moeilijk is om over de vroege middeleeuwen betrouwbaar historisch onderzoek te doen.

Opdracht:

Jullie werken in groepjes van 4. Ieder groepslid bestuurd één van de vier personen uit de vroege middeleeuwen. Daarna gaan jullie uitwisselen om een beeld te krijgen van de samenleving in de vroege middeleeuwen.

Stap 1: je hebt vijftien minuten de tijd om de beschrijving van jouw persoon te lezen en onderstaande vragen te beantwoorden.

- Geef een korte omschrijving van jouw persoon. Denk aan de belangrijkste gebeurtenissen in zijn of haar leven, zijn of haar beroep, enzovoort.
- Tot welke stand van de standenmaatschappij behoorde jouw persoon?
- Op basis van welke bronnen heeft de auteur onderzoek gedaan?
- In hoeverre kun je spreken van een betrouwbaar beeld van jouw persoon?
- Wat zou je nog willen weten over jouw persoon?

Stap 2: jullie krijgen tien minuten de tijd om de antwoorden uit stap 1 met elkaar te bespreken. Je neemt elkaar informatie over zodat je uiteindelijk van iedere persoon een korte beschrijving hebt. Daarnaast ga je samen de volgende vragen beantwoorden.

- Geef aan de hand van jullie personen een omschrijving van het begrip ‘standenmaatschappij’.
- In hoeverre kun je betrouwbaar onderzoek doen naar de vroege middeleeuwen?
- Wat zouden jullie nog meer willen weten over de vroege middeleeuwen?

Personen:

1. Beitske (*Terpbewoonster*).
2. Gertrudis van Nijvel (*Abdis van het klooster in Nijvel*).
3. Eligius (*Goudsmid, bisschop en raadsman*).
4. Pippijn II van Herstal (*Hofmeier van Austrasië*).

Betrouwbaarheid beoordelen:

- Geeft de bron veel controleerbare feiten en details (i.p.v. meningen en algemene uitspraken)?
- Wordt de informatie ondersteund door andere bronnen?
- Zit er weinig of veel tijd tussen de gebeurtenis en de bron (ooggetuige / van anderen gehoord)?
- In hoeverre is de maker van de bron meer of minder betrouwbaar?
Heeft hij/zij
 - een bepaald belang/doel bij de bron?
 - een achtergrond (tijd, geloof, leeftijd, sexe, afkomst, maatschappelijke positie, beroep) die de bron beïnvloedt?

Bronvermelding

De beschrijving van de vier personen komen uit: Luit van der Tuuk & Leon Mijderwijk, *De Middeleeuwen. Mannen en vrouwen uit de Lage Landen, 450-900* (Utrecht 2020). De auteurs nemen de lezer aan de hand van verschillende personages uit Nederland en België mee op reis in de tijd. Zij richten zich niet alleen op 'monniken en ridders' maar ook op ambachtslieden, boeren en vrouwen. Daarnaast besteden zij veel aandacht aan de betrouwbaarheid van vroeg middeleeuwse bronnen.